

S médií jsme vedli debatu, proč je i dnes dobré mít ÚSTR

17.10.2025 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V prostorách Paláce Archa se v úterý 14. října 2025 uskutečnila tisková konference Ústavu pro studium totalitních režimů, která nabídla stručné ohlédnutí za dosavadním obdobím roku i výhled pro nadcházející rok.

Název konference *Proč je dobré mít ÚSTR* je záměrnou parafrází výroku Františka Palackého z roku 1848 a zároveň odkazuje na aktuální anketu: Jak důležité je mít ÚSTR?, ve které se významné osobnosti veřejného života vyjadřují k úloze instituce v dnešní společnosti. „Rok 2024 byl bez nadsázky nejúspěšnější v historii Ústavu pro studium totalitních režimů. Nejde pouze o kvantitu, ale především o kvalitu. Každý náš výstup je výsledkem poctivé a vytrvalé práce všech zaměstnanců,“ uvedl ředitel ústavu **Ladislav Kudrna** ve svém úvodním vystoupení. Výsledky roku 2024 hovoří jasně:

- 24 vydaných odborných publikací
- 6 mezinárodních konferencí a 8 odborných seminářů
- 125 veřejných přednášek a 67 přednášek pro školy
- 24 výstav realizovaných po celé republice
- Letní škola pro pedagogy i studenty ve Svatém Janu pod Skalou
- členství a aktivní účast v mezinárodní paměťové platformě European Network Remembrance and Solidarity (ENRS)

Ústav pro studium totalitních režimů se nadále intenzivně věnuje občanskému vzdělávání – mimo jiné prostřednictvím terénních výjezdů do regionů, interaktivních pomůcek či inovativních edukačních nástrojů, včetně aplikace virtuální reality *Jeden den v sovětském gulagu*. Zvláštní pozornost si zaslouží čtyřdílná publikace *Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu*, na které pod vedením historika **Petra Malloty** pracoval rozsáhlý autorský tým. Publikace čítající přes 4000 stran představuje přelomové dílo české moderní historiografie a dosud nejrozsáhlejší systematické zpracování osudů politických obětí komunistického režimu. **Ústav pro studium totalitních režimů** také v uplynulých letech sehrál významnou roli v oblasti legislativních změn: od zákonů o odškodnění obětí komunistického režimu přes snížení důchodů komunistickým prominentům až po zásadní novelu trestního zákoníku, která postavila komunistickou ideologii na roveň nacismu. „Byl nejvyšší čas pojmenovat zlo. Nejde o pomstu, ale o spravedlnost – na kterou není nikdy pozdě. Každá oběť měla svého viníka. ÚSTR je připraven od ledna 2026 vypracovávat odborná stanoviska k nově zavedené právní úpravě,“ zdůraznil ředitel Kudrna a dodal, že fakt, že komunisté by ve Sněmovně hlasovali pro zrušení Ústavu, jen potvrzuje, že ÚSTR odvádí práci správně.

Ústav pro studium totalitních režimů má i do budoucna ambiciózní plány. Na poli výzkumu připravuje vydání dějin Státní bezpečnosti a rozsáhlý seznam osob považovaných za komunistické prominenty, jimž má být od roku 2027 snížen důchod (předpokládaný počet činí přibližně 4000 osob). V roce 2026 bude otevřena **Knihovna Jána Langoše**, součástí nového patra bude rovněž moderní stálá expozice reflektující období nacismu a komunismu – první svého druhu v České republice. **Ústav pro studium totalitních režimů** se také aktivně zapojí do řešení problematiky pietní úpravy Dáblického hřbitova a bude usilovat o to, aby **Archiv bezpečnostních složek** zůstal i po roce 2030 pod správou ÚSTR. Jeho převezení pod Národní archiv by podle vedení Ústavu

znamenal zřetelný omezení veřejného přístupu k dokumentům z doby komunistického režimu a návrat k poměrům před rokem 2008. V závěru konference byli novináři pozváni na prohlídku nově získaného (druhého) patra Paláce Archa, kde bude v příštím roce otevřena veřejná knihovna a připravována nová expozice.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**

FOTO: **ÚSTR / JÚLIA HOLAŇOVÁ**

<https://www.ustrcr.cz/s-medii-jsme-vedli-debatu-proc-je-i-dnes-dobre-miti-ustr>